

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15003224	IES Fernando Blanco	Cee	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Bacharelato	Antropoloxía	1º Bac.	4	140

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	10
4.2. Materiais e recursos didácticos	11
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	12
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	12
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	13
6. Medidas de atención á diversidade	13
7.1. Concreción dos elementos transversais	14
7.2. Actividades complementarias	15
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	15
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	16
9. Outros apartados	17

1. Introducción

A materia de Antropoloxía debe ofrecer unha introdución tanto á perspectiva holística e interdisciplinar da antropoloxía como unha oportunidade na comprensión crítica da propia cultura desde as ferramentas da disciplina. A materia ofrece unha oportunidade para adquirir perspectivas múltiples sobre a condición humana (filosóficas, biolóxicas, lingüísticas, socio culturais...) ao mesmo tempo que ofrecer os instrumentos para un cuestionamento do etnocentrismo, androcentrismo e eurocentrismo. As ferramentas metodolóxicas propias da disciplina (o traballo de campo, estudo de caso, etc.) serán claves na implicación autónoma e activa do alumnado na súa formación.

A materia, sendo optativa con 4 horas semanais, organizase cunha metodoloxía participativa, na que prima o diálogo e o traballo de investigación para favorecer unha aprendizaxe significativa.

Nos dous primeiros trimestres traballarase na adquisición e comprensión das ferramentas teóricas e metodolóxicas da materia para centrarse nun traballo de investigación no terceiro.

Os criterios de avaliación e os mínimos indicadores de logro están diseñados cos obxectivos indicados.

Esta programación desenvólvese no IES Fernando Blanco de Cee (Costa da Morte). O centro recolle alumnado de diversos concellos, especialmente nos niveis superiores (1º e 2º de Bacharelato), dada a carencia de institutos que impartan estas ensinanzas nos concellos da contorna. Esta diversidade supón unha riqueza en todos os ámbitos pero especialmente para a nosa disciplina, dado que nos permite investigar, compartir, comparar e comprender, aspectos significativos das diversas contornas (lendas, historias, tradicións, linguaxe...). Aínda que todos estes concellos están próximos entre sí e posúen moitos elementos en común, existen tamén diferencias e variacións significativas que, nalgunhas ocasións, só capta o autóctono. Tamén nos permitirá tecer vínculos entre as distintas localidades e indagar sobre as relacións que no pasado existiron entre as súas xentes.

O grupo de 1 de Bacharelato da materia de Antropoloxía está constituído por 6 alumnos e alumnas. Esta ratio tan significativamente baixa proporciónanos numerosas vantaxes como: crear un clima de confianza e seguridade na aula que contribúa á cohesión do grupo; levar a cabo un proceso de ensino-aprendizaxe máis personalizado e significativo; participar de xeito activo nas dinámicas da aula; centrar a avaliación non só nos resultados senón no proceso de aprendizaxe ou facer uso da ampla gama de recursos e espazos que nos ofrece o centro.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Identificar o obxecto de estudo da antropoloxía, empregando con propiedade os seus conceptos e termos e discernindo entre as súas ramas e escolas para analizar e comprender os problemas propios do seu campo.			2		11	1		1
OBX2 - Entender e valorar as reflexións que a filosofía ven facendo desde os seus inicios sobre a natureza humana, guiada pola intención de atopar aquel ou aqueles elementos que puidesen constituír o feito radical e específico que nos caracteriza, facendo unha comparación histórica das respostas así como confrontándoas coas aportadas por outras ramas do saber, para apreciar que, malia a historicidade das respostas, a cuestión de entender en que consiste ser humano parece que formará parte perenne das interrogacións que nos facemos para dármonos sentido e darllo ao mundo.	1-2		2	1	40	3		1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Examinar o proceso de hominización debuxando a árbore filoxenética do ser humano e reconstruíndo o curso da evolución humana mediante o estudo dos restos fósiles, e clarificar o proceso de humanización identificando os distintos factores que interveñen nel, para manter unha actitude harmoniosa e respectuosa co medio e cos seres vivos, así como unha actitude crítica ante posturas dogmáticas respecto á aparición do ser humano ou ás diferenzas entre individuos e grupos humanos.	2-3	3	2	1	20-31	1-2-4		1
OBX4 - Recoñecer a gran variabilidade da especie humana froito da bioloxía, identificando as achegas relativas á herdanza, a cultura e a interacción co medio ambiente nas poboacións humanas anteriores e actuais, para construír unha actitude crítica e de rexeitamento ante as discriminacións por razón de xénero, orixe racial ou étnica, lugar de nacemento ou veciñanza e unha actitude respectuosa e solidaria con todo ser humano e cos outros animais.	2-3	3	2	1	20-31	1-2-3-4		1
OBX5 - Entender ao ser humano como animal social, e estudar a cultura e a sociedade desde un punto de vista antropolóxico, incidindo nos métodos de investigación e nas diferentes escolas antropolóxicas, comprendendo a importancia da endoculturación e da antropoloxía do parentesco, e analizando o etnocentrismo e o relativismo cultural, para entender a construción social da cultura, a diversidade cultural e as actuais culturas globalizadas.	1-2-5	3	2-4	1-2	40	1-2-3		1
OBX6 - Analizar a importancia da produción cultural, tanto material como inmaterial, para comprender os procesos de patrimonialización cultural, entender e valorar os aspectos e as manifestacións propias da cultura galega, e para poder desenvolver traballos etnográficos ou etnolóxicos sobre a mesma.	1-2-3	3	2-4	1-2	31-40	1-2-3	3	1-2

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O Saber antropolóxico	Adentrarémonos nas principais características da antropoloxia como estudo multidisciplinar holístico e científico da condición humana	10	15	X		
2	A cuestión humana: Antropoloxía filosófica	Introdución ás grandes concepcións do ser humano na filosofía e a algunhas das súas problemáticas fundamentais.	20	25	X	X	
3	Hominización e Humanización: antropoloxía física	Estudo dos grandes elementos e procesos evolutivos (biolóxicos e histórico culturais) definidores do Spiens	20	25		X	
4	Homo cultura: a antropoloxía socio cultural	Aproximación a condición socio cultural do ser humano e aos instrumentos metodolóxicos da antropoloxia (relativismo, traballo de campo, observación participante)	20	30		X	X
5	Traballo de Campo.	Realización dun traballo de campo dalgún aspecto da cultura galega ou da contorna inmediata.	30	45			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O Saber antropolóxico	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Delimitar e precisar o campo de estudo da antropoloxía, así como a súa metodoloxía e as súas técnicas.	Expresa de xeito oral ou escrito os rascos principais teóricos e metodolóxicos da antropoloxia	TI	100
CA1.2 - Definir e concretar o obxecto peculiar de estudo das ramas da antropoloxía.	Expresa de xeito oral ou escrito os rascos das ramas da antropoloxia		
CA1.3 - Diferenciar a antropoloxía doutros saberes.	Expresa de xeito oral ou escrito os rascos da antropoloxía con outros saberes		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A Antropoloxía. - Definición. - Obxecto.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Fins. - Método e técnicas dos estudos antropolóxicos. - Ramas da antropoloxía. - Antropoloxía física. - Antropoloxía sociocultural. - Antropoloxía filosófica. - A antropoloxía e a súa relación con outros saberes.

UD	Título da UD	Duración
2	A cuestión humana: Antropoloxía filosófica	25

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Analizar o papel da antropoloxía filosófica entre as outras disciplinas filosóficas mediante a consideración rigorosa do papel que xoga o ser humano na definición mesma desas disciplinas, e a lectura crítica de textos centrais da tradición do pensamento occidental que perfilan esa relación.	Analiza criticamente textos sobre diferentes concepcións do ser humano e problemáticas da antropoloxía filosófica. É quen de extraer as ideas fundamentais e reflexiona sobre as mesmas.	PE	60
CA2.3 - Repasar as variacións históricas de teorías que, tanto en tradicións non occidentais como na nosa tradición filosófica, xurdiron para explicar a natureza humana, encadrando esas variacións nas grandes liñas que determinaron as diferenzas entre as distintas épocas da historia da filosofía.	Comprende e reflexiona sobre o papel que xoga a concepción do ser humano nos principais modelos de pensamento occidental nas diferentes época e culturas		
CA2.2 - Reflexionar sobre a situación filosofía na súa análise do ser humano, logo da conformación da antropoloxía sociocultural como ciencia social autónoma e da antropoloxía físicobiolóxica como ciencia natural que estuda a natureza humana, debatendo de xeito argumentado e construtivo sobre a posibilidade dun espazo propio para esa indagación filosófica.	Reflexiona e argumenta de xeito oral ou escrito sobre o papel da indagación filosófica no conxunto de saberes que investigan sobre o ser humano	TI	40
CA2.4 - Presentar organizadamente as grandes teorías filosóficas que pretenderon dar co trazo da especificidade dos humanos, usando ferramentas TIC axeitadas e, de ser o caso, confrontando os argumentos desas teorías cos coñecementos aportados, tanto no eido sociocultural como no físico-biolóxico, por outras disciplinas antropolóxicas alleas á filosofía.	Expresa de xeito oral ou escrito os grandes modelos filosóficos utilizando ferramentas TIC integrandos aportacións interdisciplinares dun xeito holístico.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- A antropoloxía entre as disciplinas filosóficas.
- A posición ontolóxica do ser humano.
- As raíces antropolóxicas da ética, a estética e a filosofía política.
- A antropoloxía filosófica na era da antropoloxía físico-biolóxica e da antropoloxía sociocultural.
- A idea da natureza humana na tradición filosófica.
- O problema da natureza humana desde outros horizontes culturais.
- Na filosofía antiga.
- No medievo.
- Do renacemento á ilustración.
- Desde o século XIX.
- A busca da especificidade humana.
- Autoconsciencia e consciencia da finitude.
- A linguaxe e o simbolismo.
- A praxe en liberdade.
- As paixóns e os afectos.

UD	Título da UD	Duración
3	Hominización e Humanización: antropoloxía física	25

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Coñecer a humanización como proceso evolutivo de adaptación ao medio, comprendendo a plasticidade biolóxica do ser humano que lle permitiu crear a cultura a través da análise da importancia da linguaxe simbólica, da fabricación de ferramentas, da transmisión de coñecementos e do pensamento abstracto.	Demostra coñecemento da plasticidade biolóxica base da adaptación cultural nos elementos principais (lingua, ferramentas, comunicación e pensamento abstracto)	PE	50
CA3.1 - Analizar o proceso de hominización, repasando o rexistro de restos fósiles que testemuñan o proceso evolutivo que levou á posibilidade de esclarecer a árbore filoxenética do ser humano ata a aparición da especie homo sapiens, a través do estudo das especies prehomínidas e homínidas.	Analiza de xeito oral ou escrito os grandes rascos do proceso de hominización no rexistro fósil de homínidos e prehomínidos	TI	50

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Recoñecer a gran diversidade e variabilidade da especie humana a través do traballo colaborativo do alumnado, fortalecendo nel unha actitude positiva e respectuosa cara ás diferenzas, apreciándoas como enriquecedoras.	Expresa recoñecemento de xeito oral ou escrito a diversidade e variabilidade da especie humana no traballo colaborativo		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A evolución humana: o proceso de hominización. - A orixe do homo sapiens desde o punto de vista evolutivo. - A árbore filoxenética. - O proceso de humanización. - A adaptación do homo sapiens ao medio: a linguaxe, a técnica e o pensamento abstracto. - O papel da muller na humanización. - A diversidade biolóxica das poboacións humanas. - O papel da herdanza, a cultura e o medio ambiente na mesma. - Significado das variacións físicas das poboacións humanas e a súa importancia para o conxunto da especie.

UD	Título da UD	Duración
4	Homo cultura: a antropoloxía socio cultural	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Definir ao ser humano desde a súa dimensión social e cultural, entendendo a súa pertenza a diferentes grupos sociais, e comprendendo a noción de rol social e cultural.	Mostra comprensión oral ou/e escrita da dimensión socio/cultural do ser humano pola súa participación en grupos e desempeño de roles sociais	TI	100
CA4.2 - Analizar o termo cultura, asumindo a súa importancia social, salientando os axentes e os procesos de endoculturación, distinguindo as achegas das diferentes escolas antropolóxicas, e comprendendo as perspectivas emic e etic.	Analiza oral ou/e de forma escrita da complexidade do concepto de cultura e dos seus procesos de adquisición.		
CA4.3 - Comprender, aceptar e valorar a diversidade cultural e as diferenzas sociais, entendendo as implicacións do etnocentrismo e do relativismo cultural, e distinguindo entre multiculturalismo, interculturalismo e transculturalismo.	Mostra unha comprensión e valoración da diversidade cultural diferenciando entre o etnocentrismo, antrocentrismo e eurocentrismo do relativismo cultural		
CA4.4 - Describir e entender as producións culturais, tanto materiais como inmateriais, e comprender a importancia da patrimonialización da cultura nas sociedades actuais.	Describe e entende os produtos culturais (materiais e inmateriais) e o seu valor como patrimonio na sociedade		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Entender a importancia da linguaxe e do parentesco en todos os procesos culturais e sociais ao longo do tempo.	Comprende o peso do parentesco e da cultura na cultura e sociedade		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A Antropoloxía sociocultural. - Os métodos de investigación. - As escolas antropolóxicas. - O ser humano como animal social. - O rol social e cultural. - A dimensión social e cultural da linguaxe. - As diferenzas sociais. - Definición de cultura e endoculturación. - A construción social da cultura. - Culturas tradicionais e culturas globalizadas. - A diversidade cultural. - Etnocentrismo e relativismo cultural. A análise da cultura desde as perspectivas emic e etic. - Multiculturalismo, interculturalismo e transculturalismo. - A diversidade cultural sobre o sexo: sexualidade, sexo e xénero. - Os universais culturais. - A produción cultural material e inmaterial. - O hábitat. - Os costumes e tradicións. - As manifestacións culturais. - Antropoloxía do parentesco.

UD	Título da UD	Duración
5	Traballo de Campo.	45

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Delimitar e precisar o campo de estudo da antropoloxía, así como a súa metodoloxía e as súas técnicas.	Comprender as técnicas e metodoloxía da Antropoloxía previa realización do traballo de campo	TI	100
CA4.6 - Reflexionar sobre os aspectos propios da cultura e da sociedade galega, desenvolvendo un traballo de campo, desde os puntos de vista etnográfico ou etnolóxico.	Realización dun proxecto cun traballo de campo, individual ou en grupo (etnográfico ou etnolóxico) sobre algún aspecto da cultura / sociedade galega		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - A Antropoloxía. - Método e técnicas dos estudos antropolóxicos. - A Antropoloxía sociocultural. - Os métodos de investigación. - As escolas antropolóxicas. - A produción cultural material e inmaterial. - O hábitat. - Os costumes e tradicións. - As manifestacións culturais. - Antropoloxía cultural galega e a súa patrimonialización. Etnografía e etnoloxía.

4.1. Concrecións metodolóxicas

A materia de antropoloxía ten un carácter práctico, holístico, interdisciplinar e crítico. Práctico, dado que se busca a aplicación das ferramentas propias da disciplina (teóricas e metodolóxicas) na realidade inmediata do alumnado. Crítica, porque a nosa disciplina ten unha característica especial: o suxeito e o obxecto de estudo coinciden. O ser humano é a un tempo o que estuda e o estudado. O seu obxecto é suxeito axente, ou cando menos realidade intersubxectiva. A indagación antropolóxica funde as súas raíces nunha realidade vivinte, unha realidade complexa e cambiante, que está en continuo refacerse e que resulta, polo tanto, fonte inesgotable de reflexión. Cuestionamos o noso ser, o que somos en tanto que especie, comunidade, individuo..., pero tamén o que queremos ou podemos ser. Precisamente, por ser o noso obxecto de estudo unha realidade complexa, inconclusa e multidimensional vémonos na necesidade de abordar a materia dun xeito holístico e interdisciplinar. Non podemos prescindir das aportacións das restantes ciencias e saberes que investigan ou reflexionan sobre algún aspecto do ser humano, pero tampouco da necesidade de tratar de relacionar e integrar estas aportacións nunha imaxe dinámica e total.

Deste xeito, a metodoloxía oriéntase a adquirir as ferramentas teóricas e metodolóxicas a fin de aplicarlas á nosa realidade circundante e polo tanto a nós mesmos. Estas ferramentas posibilitarán tanto a propia reflexión e problematización das cuestións máis relevantes que atinxen ao ser humano, como a comprensión dalgúns aspectos sobre a cultura concreta do alumnado, que se materializará no proxecto final (que integra o traballo de campo).

Así mesmo, as orientacións metodolóxicas propostas a continuación apuntan á potenciación e consolidación de competencias traballadas xa en etapas educativas anteriores. De acordo con este criterio, as metodoloxías concretas empregadas nesta materia oriéntanse a:

- Potenciar unha autonomía progresiva, por parte do alumnado, na obtención, análise e procesamento da información referida ás cuestións e problemas propostos.

- Promover o diálogo e o debate horizontal entre iguais como un medio para desenvolver estratexias de conceptualización, información e comunicación intelectual.
 - Manter un modelo de aprendizaxe funcional no cal as nocións que se van adquirindo sexan aplicadas á vida real ou virtual.
 - Promover a lectura e análise de textos, así como a composición de textos propios e exposicións orais e escritas.
 - Normalizar o uso de vocabulario técnico específico e esixir uns niveis de rigor lóxico e de coherencia argumentativa tanto nas producións orais coma nas escritas.
 - Manter unha perspectiva histórica que permita rastrexar as orixes das cuestións antropolóxicas sometidas a elaboración, análise ou debate
 - Ofrecer instrumentos e estratexias de autoanálise e autoavaliación para detectar os avances e carencias no proceso de aprendizaxe.
 - Actuar seguindo pautas de estándares profesionais na esixencia do traballo individual e colectivo: puntualidade, dedicación, actitude, rendementos, seguimento das instrucións de traballo, resultados materiais e formais, etc.
- Ao inicio de curso expóranse os criterios de cualificación e a distribución das UD que se van a traballar, recordaráselles esta información ao longo do curso. Cada UD comezará cunha breve actividade na que se avaliarán os coñecementos e intuicións previas do alumnado para organizar significativamente os proxectos e actividades. Ao comezo de cada UD, e de ser necesario de cada actividade, a profesora explicará as destrezas que se pretenden desenvolver así como os contidos que se van a tratar e a relevancia dos mesmos. Desenvolveranse actividades e traballos grupais (de 2 ou 3 persoas), individuais e que impliquen a toda a clase. As exposicións, disertacións, debates... avaliaranse con rúbricas específicas que se deixarán a disposición do alumnado. A profesora irá sinalando os erros e acertos das actividades e probas, tanto orais como escritas e proporcionando ferramentas para a mellora. Na avaliación continua da materia utilizarase polo tanto unha ampla e diversa variedade de situacións e tarefas nas que se avaliarán tamén os procesos de aprendizaxe, xenerando e ofrecendo propostas de mellora e recuperación.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Apuntamentos e outros documentos elaborados ou facilitados pola profesora
Recursos e aplicacións informáticas e multimedia.
Caderno de campo
Escolma de textos variados e multimodais en diversos formatos
Boletíns con actividades de reforzo, ampliación e recuperación.
Materiais de investigación e consulta
Actividades interactivas, animacións, vídeos e espazos dixitais.
Emprego do debate
Emprego de diversos espazos do centro: biblioteca, zona exterior...

Dispoñemos dunha pequena aula con ordenador, proxeutor e pizarra. A organización dos pupitres pode cambiarse a fin de adecuarse ás necesidades das actividades. A meirande parte das sesións realizaranse na aula, sen embargo para outras sesións empregaremos outros espazos que o centro nos ofrece: biblioteca, zona exterior (dentro do recinto), salón de actos...

A profesora proporcionará variedade de textos cos que traballar e deseñará actividades específicas sobre os mesmos. Recomendará e poñerá a disposición do alumnado textos, documentais e obras opcionais. Empregaranse recursos e ferramentas dixitais: programas ou aplicacións para realizar exposicións, vídeos, páxinas web e espazos virtuais... O alumnado terá a súa disposición ferramentas de consulta dixitais e non dixitais. Poderase empregar o móbil cando a profesora o permita e o traballo o requira, fomentando sempre un uso responsable do

mesmo, ben sexa para gravar videos ou voces (entrevistas por exemplo), realizar fotografías ou consultas puntuais. O caderno de campo servirá de base do traballo de campo do proxecto final.

As clases serán dinámicas e participativas. Potenciarase o diálogo conxunto e farase uso debate.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial consistirá na realización dunha reflexión que responda á cuestión "¿quén son eu?", que se lerá na aula, profundizando nos conceptos empregados polo estudante.

Ademais, tomaranse como punto de partida algúns paradoxos, experimentos mentais e citas significativas para realizar un diálogo conxunto sobre o ser humano que permita sacar a luz os coñecementos previos do alumnado, as súas intuicións, significación que lle outorga aos conceptos que emprega ou supostos dos que parte.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	20	20	20	30	100
Proba escrita	0	60	50	0	0	22
Táboa de indicadores	100	40	50	100	100	78

Criterios de cualificación:

1. As actividades do día a día que se realizan e corrixen na aula, sexan orais ou escritas, suporán o 50 % da cualificación global. A profesora poderá requerir que se entreguen as actividades escritas avaliándoas segundo os criterios expostos na programación. As actividades orais ou aquelas escritas que se corrixan na aula pero non se entreguen, serán avaliadas mediante os indicadores de logro.

2. As actividades ou tarefas de maior embergadura que requiran dunha preparación ou traballo fóra da aula previo (este traballo e preparación vinculado ao estudo, lectura, reflexión e organización escrita de ideas, edición de vídeo, etc.) suporán un 40% da calificación global. Estes traballos e tarefas son: disertacións, exposicións, traballos de investigación, proxectos sustentados en traballo de campo, debates académicos e probas escritas específicas (exames). Con excepción das probas escritas específicas, tales traballos avaliaranse a través de indicadores de logro e rúbricas específicas das que terá coñecemento o alumnado.

3. As intervencións orais baseadas nunha argumentación clara, coherente, respectuosa das ideas, así como a implicación baseado no esforzo persoal á hora da responsabilidade co traballo diario da materia suporá un 10%.

4. Actividades voluntarias (aula virtual, lecturas...) para redondear ou subir a nota (ata un máximo de 1 punto). Á nota de cada avaliación se lle aplicarn as seguintes regras de redondeo: (1) Ao enteiro superior máis próximo no caso de que a cifra das décimas sexa igual ou superior a 5 (un 4.5 ou un 4.6 se redondean ao 5). (2) Ao enteiro inferior máis próximo no caso de que a cifra das décimas sexa inferior a 5 (un 4.4 ou un 4.3 se redondean ao 4) .

A cualificación da avaliación ordinaria será calculada como media aritmética das cualificacións das avaliacións parciais

O alumnado supera a materia cando acada una cualificación igual ou superior a 5.

Criterios de recuperación:

O alumnado que non supere algunha avaliación será convocado, ao inicio da seguinte, a unha proba escrita que versará sobre os contidos específicos da avaliación non superada. Ademais, abriranse prazos para que poida entregar as tarefas pendentes, ou repetilas, no caso de ser preciso. A cualificación será o resultado de aplicar os instrumentos de avaliación referidos.

O alumnado que non superou as avaliacións parciais, terá que presentarse á proba final (proba escrita), que versará sobre os contidos específicos daquelas avaliacións que ten suspensas.

A cualificación da avaliación ordinaria será calculada como media aritmética das cualificacións das avaliacións parciais superadas, sen aplicar o redondeo, e a cualificación da proba final correspondente ás avaliacións non superadas.

Dado que a cualificación da avaliación ordinaria é numérica exacta, aplicarase ao resultado o redondeo

Entenderase superada a materia cando a cualificación da avaliación ordinaria sexa igual ou superior a 5.

A partir do 5 de xuño, de ser necesario, darase prioridade á realización de actividades de apoio, de reforzo e de recuperación para o alumnado con materias sen superar e preparación das probas extraordinarias.

O alumnado que non superou a materia na avaliación ordinaria será convocado a unha proba extraordinaria, que versará sobre a totalidade dos contidos expostos, e que se realizará no mes de xuño, nas datas determinadas pola dirección do centro segundo establece a Orde pola que se aproba o calendario escolar para cada curso.

A cualificación da avaliación extraordinaria estará composta exclusivamente polo resultado da proba escrita (aplicarase ao resultado final o redondeo). O alumnado supera a materia cando acadada unha cualificación igual ou superior a 5, unha vez aplicado o redondeo.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Realizaráselle ao alumnado unha proposta de traballo completo no que se desenvolvan os criterios mínimos exisibles en cada unidade didáctica.

O departamento de Filosofía propondrá un plan de traballo con expresión dos contidos mínimos exisibles e as actividades recomendadas. Os instrumentos de avaliación a empregar serán Táboas de Indicadores (TI) sobre as actividades propostas e Probas Escritas (PE).

No caso de non superar as probas o alumnado será convocado a unha proba final que se adecuará ás datas previstas para a ABAU e que versará sobre a totalidade dos contidos. Neste caso a cualificación estará composta exclusivamente polo resultado da proba final (PE) proposta.

De ser preciso, programaranse clases fóra do horario lectivo (presenciais e/ou telemáticas) para facilitar o progreso do alumnado

6. Medidas de atención á diversidade

Son medidas de atención á diversidade as actuacións, estratexias e/ou programas destinados a proporcionar unha resposta axustada ás necesidades educativas do alumnado (Artigo 7, Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación).

De ser preciso, desenvolveranse as seguintes medidas de atención á diversidade:

Ordinarias. Aquelas que faciliten a adecuación do currículo, sen alteración significativa dos obxectivos, contidos nin criterios de avaliación, ao contexto do centro e ás características do alumnado. Teñen como finalidade dar resposta ás diferenzas en competencia curricular, motivación, intereses, relación social, estratexias, estilos e ritmos de aprendizaxe, e están destinadas a facilitar a consecución dos obxectivos e competencias establecidas nas diferentes ensinanzas.

- Adecuación da xestión da aula ás características do alumnado, procurando a participación, o acceso aos recursos, favorecendo a convivencia e aprendizaxe compartida.

- Adecuación da programación didáctica ao alumnado e circunstancias do seu contorno. Logo de identificadas as barreiras (accesibilidade física, sensorial, cognitiva e emocional) deseñaranse actividades partindo dos principios do deseño universal de aprendizaxe para que as aprendizaxes sexan accesibles. Metodoloxías baseadas no traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, titoría entre iguais, aprendizaxes por proxectos.

- Adaptación dos tempos, dos instrumentos e dos procedementos de avaliación ás circunstancias do alumnado, tales como, forma de comunicación co alumnado, secuenciación de tarefas, verificación da comprensión das tarefas, dispoñibilidade dos recursos tecnolóxicos, concesión do tempo necesario. Aplicaranse as propostas recollidas nos plans, proxectos, programas, guías e protocolos elaborados pola Consellería.

- Aulas de atención educativa e convivencia. No caso de ser preciso derivar alumnado, o profesorado proporcionará as tarefas que debe realizar, que serán corrixidas e avaliadas.

- Reforzo educativo. Posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten dificultades no progreso do alumnado.

- Programas de enriquecemento curricular para o alumnado que presenta altas capacidades intelectuais.

Extraordinarias. Aquelas dirixidas a dar resposta ás necesidades educativas do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo que poden requirir modificacións significativas do currículo ordinario e/ou supor cambios esenciais no ámbito organizativo, así como, de ser o caso, nos elementos de acceso ao currículo o una modalidade de escolarización. Aplicaranse logo de esgotadas as de carácter ordinario ou por resultaren insuficientes.

O alumnado con necesidade específica de apoio educativo é aquel que require unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, por atraso madurativo, por trastornos do desenvolvemento da linguaxe e da comunicación, por trastornos de atención ou de aprendizaxe, por descoñecemento grave da lingua de aprendizaxe, por se atoparen en situación de vulnerabilidade socioeducativa, polas súas altas capacidades intelectuais, por se teren incorporado tarde ao sistema educativo ou por condición persoais ou de historia escolar.

O alumnado que presenta necesidades educativas especiais é aquel que afronta barreiras que limiten o seu acceso, a súa presenza, a súa participación ou a súa aprendizaxe, derivadas de discapacidade ou de trastornos graves de conduta, da comunicación e da linguaxe, por un período da súa escolarización ou ao longo de toda ela, e que require determinados apoios e atención educativas específicas para a consecución dos obxectivos de aprendizaxe adecuados ao seu desenvolvemento.

-Flexibilización da duración do período de escolarización na etapa de bacharelato. Dirixido a alumnado con altas capacidades intelectuais ou alumnado con necesidades educativas especiais.

-Atención educativa ao alumnado que, por circunstancias diversas, presenta dificultades para unha asistencia continuada ao centro. O docente coordinado polo profesorado titor e co asesoramento da xefatura do departamento de orientación, elaborará unha proposta de Borrador actividades educativas empregando medios telemáticos para a entrega, seguimento e avaliación e adoptará medidas que promovan a súa inclusión.

O docente colaborará co profesorado titor e coa xefatura do departamento de orientación na planificación e desenvolvemento de actuacións destinadas ao axuste dos procesos de ensino e aprendizaxe.

A avaliación inicial permitirá adaptar as ensinanzas ao alumnado e facilitar a debida progresión na súa aprendizaxe.

No proceso de avaliación promoverase o uso de instrumentos de avaliación variados, diversos, flexibles e adaptados ás distintas situacións de aprendizaxe que permitan a valoración obxectiva do alumnado e garantan que as condicións de realización dos procesos asociados á avaliación se adapten ás necesidades do alumnado con necesidade específica de apoio educativo.

Non detectamos entre o alumnado de Antropoloxía de este curso persoas que precisen de modificacións significativas do currículo ou de medidas extraordinarias. De todas formas, ao ser un grupo tan reducido (6 alumnas e alumno), poderá levarse a cabo un proceso de ensino-aprendizaxe máis personalizado.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual	X	X	X	X	X
ET.4 - Competencia dixital	X	X	X	X	X
ET.5 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X	X
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico	X	X	X	X	X
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.9 - Creatividade	X	X	X	X	X

Observacións:

O carácter holístico e multidisciplinar da antropoloxía fai desta materia o instrumento axeitado para concretar a maioría dos elementos trasversais do currículo. O fai ao educar no relativismo cultura dende unha perspectiva aberta, ética e democrática. Sinálanse a continuación a contribución concreta:

1. A lectura e visionado de material etnográfico dunha ampla diversidade de culturas contribuirá na fomentos da lectura e comunicación audiovisual así como na visión crítica da propia identidade, tanto cultural como de xénero.
2. Elaboración de traballos en grupo, así como o proxecto baseado no traballo de campo, contribuirá no fomento do espírito emprendedor e a creatividade, así como na educación dixital
3. As visitas aos museos antropolóxicos contribuirá na comprensión crítica da propia cultura e identidade
4. O proxecto final de traballo de campo sobre un aspecto da cultura do alumnado galego permite implementar dun xeito autónomo a observación crítica dos elementos da cultura e sociedade propia.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Visita Museo pobo galego en Compostela	Visita guiada con actividades como exemplo do método etnográfico		X	
Saídas traballo de campo	Exemplos de observación participación de rituais (misa, funeral, boda) e festas		X	
Visita ao castro de Borneiro e ao Dolme de Dombate	Exemplo da cultura castrexa			X

Observacións:

As actividades complementarias aínda precisan de maior concreción.

Entre as nosas propostas destacamos: a visita ao Museo do Pobo Galego e a visita ao Dolme de Dombate e ao Castro de Borneiro, que pretendemos realizar ao longo do 2º trimestre. Ambos constitúen exemplos de método etnográfico (Museos) e arqueolóxico.

Fomentaremos a participación do noso alumnado nas festas e celebracións máis significativas que se artellan desde o instituto (Samaín, Magosto, Entroido...), e adicarase tempo a indagar sobre o seus símbolos.

De ser factible, realizaranse saídas que sexan relevantes para a realización do traballo de campo ou que nos permitan practicar a observación participante.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas a partir dos elementos do currículo.
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas

3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.
4. Adecuación da secuencia de traballo na aula.
7. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.
Metodoloxía empregada
11. Os aspectos relevantes da corrección das actividades, probas escritas, disertacións... son compartidos e comentados co alumnado.
15. Infórmase da finalidade das aprendizaxes, a súa importancia e aplicacións
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
5. Adecuación dos materiais didácticos utilizados
Medidas de atención á diversidade
10. Adecuación do desenvolvementos dos contidos ao ritmo de aprendizaxe do alumnado
12. Faise un seguimento do traballo do alumnado nas sesións ordinarias
Clima de traballo na aula
13. Hai bo clima na aula, o alumnado síntese cómodo para intervir e expresar as súas ideas e emocións
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
14. Existe coordinación e comunicación co resto do equipo docente, departamento de orientación e titores legais do alumnado

Descrición:

Cada indicador valorarase nunha escala do 1 ao 4, indicando o 1 a menor consecución e o 4 a maior.

A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe e a práctica docente realizarase a través do Proens e nas reunións de Departamento.

Os resultado desta avaliación recolleranse na memoria final de curso e poñerase en coñecemento na reunión do Departamento para poder incorporar melloras en vindeiros cursos.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Farase un seguimento a través da aplicación Proens. Este seguimento farase de xeito individual e poñeranse en común nas reunións de departamento.

Neste seguimento terase en conta:

1. Se as sesión prevista por UD foron as suficientes e indicar as datas de inicio e final de cada UD
2. O grao de cumprimento do desenvolvemento das UD.
3. Propostas de mellora
4. Concreción das propostas de mellora no propio curso académico e para materializar en cursos vindeiros.

As ferramentas a empregar para valorar o grao de cumprimento do puntos anteriores serán:

- Diario de aula.
- Rúbrica de autoavaliación para cuantificar o grao de consecución de obxectivos, criterios de avaliación e contidos.
- Estatísticas de resultados.

9. Outros apartados